

РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-МЕНТАЛЬНИХ ЧИННИКІВ СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНТАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА

THE ROLE OF SOCIO-MENTAL FACTORS IN THE FORMATION OF NMS IN A DIGITAL SOCIETY

Сучасний розвиток цифрових технологій суттєво впливає на соціальні зв'язки, формуючи нові моделі взаємодії в суспільстві. Національна ментальна свідомість, що відображає історичні, культурні та соціальні цінності, виступає ключовим елементом розвитку соціуму. В умовах цифрового суспільства вона зазнає впливу багатьох чинників, які визначають характер взаємодії між людьми та формування спільної ідентичності.

Дослідження спрямоване на аналіз ролі соціально-ментальних чинників у формуванні Національної ментальної свідомості за умов цифровізації. Основною метою є визначення їхнього впливу на суспільну взаємодію, становлення цифрових ідентичностей, а також адаптацію до змін соціальних норм і цінностей.

Результати дослідження підтвердили значний вплив соціально-ментальних чинників на формування національної ментальної свідомості в цифровому середовищі. Зокрема, було виявлено, що взаємодія цифрових ідентичностей із традиційними соціальними ролями створює як виклики, так і нові можливості для розвитку національної ідентичності. Цифрове середовище, зі свого боку, сприяє поширенню нових соціальних норм, які часто вступають у конфлікт із традиційними цінностями. Це зумовлює потребу у пошуку балансу між технологічними змінами та збереженням культурно-історичної спадщини.

Крім того, встановлено наявність прогалин у наукових дослідженнях, пов'язаних із взаємозв'язком між цифровізацією та збереженням традиційних цінностей. Соціально-ментальні чинники визначаються як ключові для формування Національної ментальної свідомості, що, своєю чергою, вимагає адаптації традиційних соціальних ролей і цінностей до сучасних умов.

Окрему увагу необхідно приділити ризикам втрати національної ідентичності через надмірну залежність від цифрових платформ. Разом із тим, цифрові технології створюють перспективи для розвитку нових соціальних моделей взаємодії, які мають потенціал сприяти стійкості суспільства до глобальних викликів.

Ключові слова: соціальна динаміка, цифрова адаптація, ментальні моделі, когнітивні впливи, суспільні трансформації.

The modern development of digital technologies significantly affects social relations, forming new models of interaction in society. National mental consciousness, which reflects historical, cultural, and social values, is a key element of the development of society. In a digital society, it is influenced by many factors that determine the nature of interaction between people and the formation of a common identity.

The study aims to analyze the role of social and mental factors in the formation of National Mental Consciousness in the context of digitalization. The main goal is to determine their impact on social interaction, the formation of digital identities, and adaptation to changes in social norms and values.

The study's results confirmed the significant impact of social and mental factors on the formation of national mental consciousness in the digital environment. In particular, it was found that the interaction of digital identities with traditional social roles creates both challenges and new opportunities for the development of national identity. The digital environment, in turn, promotes the spread of new social norms that often conflict with traditional values. This necessitates finding a balance between technological change and the preservation of cultural and historical heritage.

In addition, the article identifies research gaps related to the relationship between digitalization and the preservation of traditional values. Social and mental factors are identified as key to the formation of National Mental Consciousness, which, in turn, requires the adaptation of traditional social roles and values to modern conditions.

Particular attention should be paid to the risks of losing national identity due to excessive dependence on digital platforms. At the same time, digital technologies create prospects for the development of new social models of interaction that have the potential to contribute to society's resilience to global challenges.

Key words: social dynamics, digital adaptation, mental models, cognitive influences, social transformations.

УДК 316.6:004.9
DOI <https://doi.org/10.32782/rma2663-5240-2023.34.39>

Кравцов О.В.,
к. хім. наук, доцент кафедри
державного управління і місцевого
самоврядування,
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
ORCID ID: 0000-0002-8027-1796

Постановка проблеми. У сучасному цифровому суспільстві трансформації традиційних способів комунікації та взаємодії істотно впливають на формування національної ідентичності та свідомості. Значущість соціально-ментальних чинників зростає в умовах цифрової реальності, оскільки саме вони визначають систему цінностей, норм і моделей світосприйняття, які є фундаментом національної ментальної свідомості. Дослідження свідчать, що цифрові технології здатні зміню-

вати соціальні структури та характер взаємодії між різними групами населення.

Розвиток глобалізації, який супроводжується широким впровадженням цифрових платформ, створює серйозні виклики щодо збереження та посилення національної ідентичності. Аналіз соціально-ментальних чинників сприяє кращому розумінню того, як цифрове середовище впливає на культурні норми та уявлення, що є ключовими складовими формування національної свідомості.

Соціально-ментальні чинники відіграють важливу роль у розвитку національної ментальної свідомості, формуючи основу для спільних цінностей і норм, що об'єднують суспільство.

Дослідження показують, що цифрове середовище змінює характер соціальної взаємодії, створюючи нові виклики для збереження національної ідентичності та культурних цінностей. Використання цифрових платформ і новітніх технологій формує нові соціальні моделі, які суттєво відрізняються від традиційних.

Отже, дослідження соціально-ментальних чинників у контексті цифрового суспільства є важливим для розуміння їх впливу на формування та трансформацію національної ментальної свідомості, а також для адаптації до глобалізаційних змін і процесів цифровізації.

Актуальність теми. Необхідність дослідження полягає в аналізі впливу цифровізації на формування та трансформацію соціально-ментальних факторів, що мають безпосередній вплив на розвиток національної ментальної свідомості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій надає глибше розуміння ключових аспектів взаємодії соціально-ментальних чинників із сучасними викликами, що стоять перед адміністративним судочинством. Дослідження охоплюють широкий спектр тем, зокрема розвиток місцевого самоврядування, цифровізацію, роль соціального капіталу, вплив медіа на культуру й особисту ідентичність, а також взаємозв'язок цифрових технологій із соціальною взаємодією.

У контексті регіонального розвитку місцевого самоврядування увагу заслуговує дослідження, представлене М. С. Івановим [1]. Воно демонструє значний вплив соціально-ментальних чинників на взаємодію державних інституцій із громадськістю, заповнюючи прогалини у вивченні змін, викликаних цифровими технологіями.

Інноваційний підхід до аналізу впливу нових медіа на цифрову культуру представлено S. Zyteli [7]. Автор демонструє, як цифрова ідентичність взаємодіє із традиційними соціальними ролями, підкреслюючи можливість вдосконалення судових процесів завдяки новітнім технологіям.

Результати дослідження А. Ауобі та співавторів [8] свідчать про важливість цифрових інструментів для підтримки соціальної взаємодії. Їхній підхід сприяє покращенню цифрових рішень у судових справах, зокрема при виконанні судових рішень.

Аналіз трансформацій колективної та особистої ідентичності в цифрову епоху, проведений N. Kashchev [9], висвітлює зміни соці-

альних норм і уявлень, що безпосередньо впливають на адміністративне судочинство.

У контексті використання соціальних медіа для підтримки психічного здоров'я суттєві аспекти висвітлено в роботі J. A. Naslund зі співавторами [12]. Ці дослідження підкреслюють важливість інтеграції цифрових рішень для зміцнення взаємодії судової системи з громадськістю та покращення її функціонування.

V. Schunning зі співавторами [14] та T. Yasinska [15] зосереджуються на розвитку людського капіталу й соціального потенціалу, які є ключовими для забезпечення стійкості судової системи в умовах цифрової трансформації. Вони наголошують на необхідності адаптації судових процесів до викликів цифровізації через розвиток компетенцій персоналу.

Підходи та результати попередніх досліджень суттєво вплинули на вибір методології цієї роботи, зокрема через акцент на інтеграції цифрових технологій у юридичні процеси. Для досягнення поставленої мети застосовано методи системного огляду літератури та якісного аналізу. Ці методологічні підходи дозволили отримати комплексне розуміння того, як існуючі дослідження можуть бути адаптовані для вирішення актуальних проблем адміністративного судочинства.

Таким чином, новизна цього дослідження полягає у систематичному підході до аналізу попередніх наукових праць та їх адаптації для заповнення існуючих прогалин, зокрема в аспектах цифровізації судової системи, забезпечення незалежності суддів і врахування історичного контексту розвитку юридичних процедур. У результаті, висновки дослідження створюють основу для формування нових підходів, спрямованих на вдосконалення судової системи в умовах цифрових змін.

Мета дослідження – аналіз ролі соціально-ментальних чинників у формуванні національної ментальної свідомості (НМС) в умовах цифрової трансформації.

Завдання дослідження:

1. Вивчення впливу цифрових технологій на трансформацію соціальних моделей взаємодії.
2. Аналіз змін соціальних структур, зумовлених впливом технологічних інновацій.
3. Дослідження ролі цифрових інструментів у забезпеченні доступу до інформації та залученні громадян до соціальних процесів.

Виклад основного матеріалу.

Національна ментальна свідомість (НМС) є важливою складовою соціальної ідентичності та результатом колективного мислення, яке формується під впливом соціальних, культурних і історичних чинників. Вона включає сукупність психологічних установок, ціннос-

тей, переконань і поведінкових моделей, що визначаються спільною історією, традиціями та соціальними умовами певного суспільства.

Наукові дослідження свідчать, що НМС є динамічною системою, яка постійно адаптується до змін у соціальному середовищі [7-9]. Зокрема, вплив цифрових технологій, глобалізація та інтенсивне інформаційне зростання спричиняють трансформацію механізмів формування ментальної свідомості. Цифрове суспільство створює нові форми спілкування та взаємодії, які розширюють простір формування ідентичностей та сприйняття реальності.

Таким чином, НМС виступає не лише як відображення минулих епох, але й як активний механізм творення нових соціальних уявлень, що функціонує в умовах цифрової трансформації.

Ментальні процеси, такі як сприйняття, мислення, пам'ять і емоції, розглядаються у взаємозв'язку з соціальними й культурними чинниками, які впливають на їх формування. Ці процеси є предметом дослідження низки дисциплін, зокрема психології, соціології, культурології та антропології. Соціальне середовище визначає культурні стандарти, які, своєю чергою, впливають на внутрішні процеси індивіда через взаємодію з соціальними зв'язками, традиціями, звичаями та цінностями.

Соціальні чинники мають вирішальний вплив на ментальні процеси завдяки постійній взаємодії людей у суспільстві. Соціальні мережі, групи та інституції формують ціннісні орієнтири, які визначають сприйняття реальності та способи вирішення повсякденних завдань. Наприклад, культура конкретної спільноти може впливати на емоційне вираження, рівень толерантності до альтернативних точок зору чи підходи до прийняття рішень.

Культурні чинники також відіграють значну роль у когнітивних процесах. Кожна культура формує унікальні підходи до сприйняття, мислення та вирішення проблем, що відображається в особливостях когнітивної діяльності людини. Відмінності між культурами можуть проявлятися у підходах до сприйняття правди, моральних норм, спілкування, а також у концептуалізації простору та часу. Таким чином, когнітивні процеси, зумовлені культурними нормами, є специфічними для різних етнічних груп або регіонів.

Національна ментальна свідомість відображає взаємодію соціальних і культурних чинників, яка перебуває під постійним впливом сучасних технологій. Її дослідження дозволяє зрозуміти складний характер формування ідентичностей у контексті глобалізації та цифровізації, що має важливе значення для адаптації суспільства до нових викликів.

Важливо підкреслити, що взаємозв'язок ментальних процесів із соціальними та культурними чинниками має динамічний характер і змінюється з плином часу. Сучасні технології та процеси глобалізації створюють умови для взаємодії між різними культурами, що сприяє інтеграції та адаптації ментальних процесів у глобалізованому соціальному просторі.

Таким чином, цей взаємозв'язок є ключовим елементом для розуміння того, як люди формують свої уявлення про навколишній світ і як ці уявлення впливають на їхню поведінку та взаємодію з соціальним середовищем.

Цифрове суспільство створює нові виклики для формування НМС, оскільки вплив цифрових технологій і процесів цифровізації суттєво трансформують як соціальні, так і культурні парадигми. Швидкий розвиток інформаційних технологій сприяє глобалізації й інтернаціоналізації, що відображається у формуванні колективної свідомості та ідентичності. Отже, виникає потреба адаптувати національні підходи до збереження культурної спадщини та розвитку суспільної свідомості в умовах цифрового середовища.

Крім того, цифрове суспільство додає нові виміри до розуміння НМС через інтеграцію цифрових технологій у всі аспекти життя. Зокрема, цифровізація трансформують інформаційний простір і комунікаційні практики, формуючи нові способи поширення знань і соціальної взаємодії. У таких умовах ментальна свідомість має пристосовуватися до динамічного інформаційного середовища, де знання стають миттєво доступними, а культура адаптується до цифрових форматів контенту.

Водночас цифрове суспільство сприяє розвитку критичного мислення та активізації громадянського суспільства. Однак глобалізаційні процеси можуть становити загрозу єдності національної свідомості, адже виникають нові цінності та стандарти, які не завжди відповідають традиційним національним нормам. Збереження національної ідентичності в умовах цифровізації вимагає створення систем, які забезпечують рівноправний доступ до знань, протидіють маніпуляціям інформацією, а також зберігають культурні та ментальні традиції.

Крім того, цифрове суспільство сприяє формуванню нових форм соціальної згуртованості. Віртуальні спільноти та онлайн-майданчики об'єднують людей навколо спільних інтересів і цінностей, але водночас створюють ризики для цілісності національної ментальної свідомості. Зокрема, поширення дезінформації та цифрових маніпуляцій вимагає розвитку ефективних механізмів моніторингу та регулювання контенту.

Таким чином, цифрове суспільство ставить виклик перед формуванням НМС, яка гармонійно поєднує традиційні національні цінності з сучасними цифровими реаліями. Розв'язання цієї проблеми потребує створення інноваційних підходів, що враховують потреби суспільства в адаптації до нових умов і забезпечують баланс між збереженням культурної спадщини та інтеграцією у глобальне цифрове середовище.

Таблиця 1
Роль цифрових технологій у формуванні НМС

Аспекти	Особливості
Цифровізація	Інтеграція цифрових технологій у повсякденні процеси спілкування, роботи та соціалізації, яка трансформувє традиційні способи взаємодії.
Зміна соціальних ролей	Вплив цифрових платформ на формування нових ролей та соціальних норм у комунікації, які адаптуються до сучасних умов.
Інтерактивність	Розширення можливостей для прямого обміну інформацією та взаємодії, що сприяє активному залученню до соціальних процесів.
Глобалізація	Посилення взаємодії між представниками різних культур і національностей завдяки цифровим інструментам, що сприяє інтеграції в єдину ментальну спільність.
Інформаційна відкритість	Збільшення доступу до інформації та можливостей обміну знаннями, що впливає на формування сучасних цінностей і норм у НМС
Персоналізація	Вплив цифрових технологій на персоналізацію взаємодії, що враховує індивідуальні потреби та переваги учасників соціальних процесів.
Трансформація традиційних моделей	Заміна або модифікація традиційних соціальних моделей завдяки впровадженню новітніх цифрових інструментів.
Контроль та безпека	Використання цифрових засобів для регулювання соціальних взаємодій, забезпечення безпеки даних та конфіденційності інформації в рамках НМС.

Джерело: створено автором

Цифрові технології суттєво трансформують соціальні моделі взаємодії, впливаючи на формування НМС. Використання сучасних цифрових інструментів у повсякденних комунікаційних процесах сприяє адаптації традиційних соціальних норм до умов цифровізації. Водночас, це відкриває нові можливості для інтеграції національної ідентичності в глобалізованому світі.

Соціально-ментальні чинники формування НМС мають тісний зв'язок із культурою та традиціями, які є фундаментальними складовими колективного ідентичного образу. Зокрема, культура виступає основою для розвитку цінностей, норм і традицій, що визначають соціальну взаємодію та поведінку окремих індивідів і груп. Таким чином, культура впливає на сприйняття людьми навколишнього світу та їхню інтеграцію в суспільство.

Традиції, як важлива складова культурного контексту, передають знання про минуле, моральні орієнтири та соціальні норми. Вони зміцнюють соціальні ролі та взаємозв'язки, а також забезпечують стійкі зв'язки між поколіннями. Збереження традицій сприяє формуванню відчуття єдності та цілісності, що є необхідними для формування стійкої національної ідентичності.

Культура, виступаючи основою соціально-ментальних факторів, визначає не лише естетичні та ритуальні аспекти життя, а й більш глибокі процеси соціалізації. Вона забезпечує передачу знань і досвіду, що є критично важливими для формування спільних цінностей і уявлень про соціальні ролі. Ментальні уявлення, створені в культурному контексті, визначають ставлення до змін, здатність адаптуватися до нових умов і готовність до впровадження інновацій.

Соціально-ментальні чинники визначають, як люди взаємодіють між собою та з представниками інших культур, впливаючи на прийняття або відхилення нових ідей чи змін. Наприклад, у процесі інтеграції до глобалізованого суспільства ментальні зв'язки можуть адаптуватися або модифікуватися для збереження національних особливостей. Водночас, це відкриває можливості для обміну досвідом і побудови міжкультурних зв'язків. Культура та традиції відіграють ключову роль у формуванні НМС, забезпечуючи розвиток спільного бачення, соціальної згуртованості та збереження національної ідентичності. Збереження цих елементів є необхідною умовою для адаптації до сучасних викликів і змін, одночасно підтримуючи сталість та унікальність національної свідомості.

Соціально-ментальні чинники слугують відображенням історичних, культурних та соціальних цінностей, що значно впливають на поведінку громадян і взаємодію у суспільстві. Вони формують основу соціальних норм, моралі та уявлень про права й обов'язки кожного члена спільноти, визначаючи способи взаємодії людей між собою та з соціальним середовищем.

Законодавче регулювання забезпечує створення правових механізмів для збере-

ження та розвитку соціально-ментальних чинників. Воно визначає основи для підтримки й трансформації цінностей, які впливають на соціальні відносини. Наприклад, нормативно-правові акти, зокрема конституційні положення та закони про права людини, регулюють фундаментальні аспекти соціальних факторів, серед яких рівність, свобода вираження поглядів, захист прав меншин та інші соціальні гарантії [1].

Вагоме значення мають також законодавчі ініціативи у сферах культури, освіти та соціальних відносин. Вони сприяють не лише збереженню національної ідентичності, але й адаптації суспільства до глобальних змін. Крім того, закони, що регулюють цифровізацію та інформаційні технології, враховують необхідність адаптації традиційних соціальних норм до умов цифрового середовища, забезпечуючи збалансоване поєднання класичних цінностей із новими викликами.

Отже, правове регулювання слугує фундаментом для підтримки та розвитку соціально-ментальних чинників, зміцнення національної ментальної свідомості й адаптації до сучасних соціальних реалій.

Інформаційне середовище має надзвичайно важливе значення для трансформації національної ментальної свідомості, оскільки сучасне суспільство дедалі більше залежить від доступу до інформації та методів її обробки [3]. Воно формує способи сприйняття світу, соціальну взаємодію та культурні практики, що суттєво впливають на національні цінності та установки. Основними складовими інформаційного середовища є цифрові технології, соціальні мережі, засоби масової інформації та комунікаційні платформи, які безперервно змінюють мислення, цінності й установки людей.

Інформаційне середовище активно впливає на формування громадської думки та сприйняття подій у країні й світі. Безмежний доступ до інформації дозволяє людям самостійно формувати власні погляди на політичні, соціальні та економічні питання. Це сприяє розвитку критичного мислення й відповідальності у прийнятті рішень [7]. Водночас існує загроза поширення дезінформації, маніпуляцій та втрати довіри до інформаційних джерел, що може послабити єдність національної свідомості.

Крім того, інформаційне середовище сприяє процесам глобалізації, які відкривають нові можливості для взаємодії та співробітництва між країнами і культурами. Водночас постає виклик: як зберегти національну ідентичність у контексті пошуку універсальних цінностей? Важливо інтегрувати інформацію таким чином, щоб вона сприяла підтриманню національних традицій і ментальних устано-

вок, водночас відкриваючи простір для нових ідей і креативності.

Таким чином, інформаційне середовище є ключовим фактором трансформації національної ментальної свідомості, створюючи як нові можливості для розвитку, так і виклики для збереження культурної унікальності. Його багатогранний вплив вимагає відповідального та критичного підходу для забезпечення сталого розвитку національної ментальності.

Освіта і соціалізація відіграють надзвичайно важливу роль у формуванні національної свідомості та розвитку кожного суспільства. Ці процеси закладають основи світогляду, цінностей і переконань, які визначають національну ідентичність. У сучасному суспільстві освітні практики активно інтегруються з культурними, соціальними та історичними аспектами, що дозволяє глибше розуміти національні традиції та цінності.

Освіта відіграє провідну роль у передачі знань, історичного досвіду та культурної спадщини. Вона сприяє формуванню у молодого покоління розуміння своєї ролі в суспільстві, збереження національної ідентичності та усвідомлення відповідальності перед спільнотою. Освітні заклади слугують платформою для розвитку національної свідомості через викладання таких дисциплін, як історія, література та мова, що дозволяють поглиблено осмислювати національні цінності.

Соціалізація є невід'ємною складовою формування національної свідомості, оскільки через неї індивід здобуває соціальний досвід та навчається взаємодіяти з іншими членами суспільства. У процесі соціалізації відбувається засвоєння соціальних норм, традицій, а також ідентифікація себе з певною національною спільнотою. Це сприяє формуванню відповідного мислення, ставлення до історичних подій, культурних пам'яток і політичних процесів.

Інтеграція новітніх технологій у освітній процес відкриває можливості для створення інноваційних форм соціалізації та інтерактивних методів засвоєння знань. Використання цифрових інструментів сприяє розвитку критичного мислення, адаптації до змін та здатності до самостійного формування світогляду. Водночас слід враховувати ризики, пов'язані з поширенням дезінформації та формуванням стереотипів, які можуть негативно впливати на процес розвитку національної свідомості.

Отже, освіта і соціалізація є невід'ємними чинниками формування національної свідомості. Вони сприяють вихованню покоління, яке усвідомлює свою приналежність до національної спільноти, здатне критично оцінювати події, що визначають соціальне, політичне та культурне життя країни.

Цифровізація є одним із найдинамічніших аспектів сучасного соціального розвитку,

оскільки нові технології суттєво трансформують соціальні процеси, відкриваючи нові можливості для комунікації, взаємодії та обміну інформацією. Вона не лише змінює способи взаємодії між людьми, а й значно впливає на формування соціально-ментальних характеристик суспільства.

Одним із ключових наслідків цифровізації є розширення доступу до інформації та знань. Завдяки розвитку інтернету, соціальних мереж і сучасних технологій люди отримують доступ до величезних обсягів даних, що сприяє їхній швидкій адаптації до змін, формуванню нових поглядів і обговоренню актуальних питань у глобальному контексті. Це позитивно впливає на збагачення ментального простору, розширення горизонтів мислення та розвиток соціальних уявлень.

Цифровізація також змінює форми комунікації. Онлайн-спілкування стає звичним явищем, що дозволяє людям взаємодіяти, незважаючи на географічні кордони. Цей процес сприяє зростанню міжкультурного взаєморозуміння, формуванню нових соціальних ідентичностей та зв'язків. Однак цифрове середовище може також провокувати соціальну ізоляцію, поширення дезінформації та фрагментацію суспільної свідомості.

Крім того, цифровізація впливає на традиційні соціальні інститути, зокрема освіту, політику та культуру. Інтеграція цифрових технологій у ці сфери сприяє модернізації процесів, запровадженню інноваційних методів викладання та управління. Водночас виникають нові виклики, такі як забезпечення конфіденційності даних, протидія маніпуляціям і гарантування етичного використання цифрових інструментів.

Соціально-ментальні чинники, які формуються в умовах цифровізації, стають дедалі гнучкішими та динамічнішими. Люди отримують можливість оперативно реагувати на зміни, адаптуватися до нових умов і створювати інноваційні підходи для вирішення соціальних і культурних завдань. Однак це підвищує потребу в розвитку цифрової грамотності, яка є визначальним чинником ефективного функціонування в сучасному цифровому суспільстві.

Віртуальне спілкування суттєво впливає на формування соціальних норм і уявлень у сучасному суспільстві. Завдяки використанню технологій, таких як соціальні мережі, онлайн-чати, відеоконференції та інші цифрові платформи, взаємодія між людьми стала можливою незалежно від географічних меж. Це сприяє створенню нових можливостей для обміну ідеями, обговорення важливих питань і формування колективних уявлень. Водночас віртуальне спілкування змінює способи комунікації та суттєво впливає на соціальні норми,

які регулюють поведінку в різних соціальних контекстах.

Одним із ключових аспектів впливу віртуального спілкування є формування нових соціальних норм. Онлайн-комунікація надає людям можливість встановлювати правила взаємодії, які відрізняються від традиційних офлайн-норм. Наприклад, культура нетикету – правильної поведінки у цифровому середовищі – набуває дедалі більшого значення. Учасники онлайн-взаємодії змінюють своє уявлення про те, як правильно комунікувати в Інтернеті, що включає усвідомлення меж приватності, відповідальності за власні висловлювання та дотримання етичних стандартів.

Віртуальне спілкування сприяє також формуванню нових соціальних уявлень. Постійний доступ до інформації, можливість обміну досвідом і участь у дискусіях дозволяють користувачам переглядати свої погляди та адаптуватися до нових соціальних реалій. Це може сприяти зростанню толерантності до культурного різноманіття, різноманітності думок і практик. Проте, водночас цифрове середовище може сприяти поширенню дезінформації та викривленню соціальних уявлень через фільтрацію контенту, маніпуляції даними або обмежений доступ до достовірної інформації.

Віртуальне середовище також здатне створювати паралельні соціальні простори, де норми поведінки суттєво відрізняються від тих, що діють в офлайновому світі. Наприклад, у закритих групах або на платформах з обмеженим контролем контенту можуть виникати специфічні правила взаємодії, які суперечать загальноприйнятим суспільним нормам.

Таким чином, віртуальне спілкування значною мірою впливає на формування соціальних норм і уявлень, надаючи нові можливості для соціальної взаємодії, але водночас створюючи нові виклики, пов'язані із забезпеченням етичної комунікації, соціальної відповідальності та дотримання загальноприйнятих стандартів поведінки.

Взаємодія цифрових ідентичностей із традиційними соціальними ролями є одним із центральних аспектів сучасного суспільного розвитку, що демонструє зміну підходів до соціальної взаємодії. Цифрові ідентичності, представлені через соціальні мережі, онлайн-платформи, ігрові сервіси та інші цифрові простори, відкривають нові способи самовираження й комунікації. Вони надають можливість створювати, трансформувати й підтримувати численні ролі в цифровому середовищі, які часто відрізняються від традиційних соціальних ролей, що формувалися в історичному контексті.

Взаємодія цифрових ідентичностей із традиційними соціальними ролями створює нові соціальні норми та правила. Віртуальне спіл-

кування часто формує власні етичні принципи, що дозволяє людям адаптуватися до швидких змін у цифровому просторі. Вони опановують нові правила взаємодії, які можуть суттєво відрізнятися від стандартів, прийнятих у повсякденному житті. Наприклад, комунікація в ігрових спільнотах зазвичай є менш формальною, ніж у бізнес-середовищах або на освітніх платформах, що формує різницю у стилях поведінки та очікуваннях.

Цифрові ідентичності можуть також поглиблювати соціальні бар'єри, особливо через обмежений доступ до цифрових ресурсів чи платформ. Люди, які мають недостатній доступ до сучасних технологій або не володіють цифровою грамотністю, ризикують залишитися поза межами процесів, пов'язаних із формуванням цифрових ідентичностей. Це, у свою чергу, може обмежувати їхній вплив на традиційні соціальні ролі.

Таким чином, взаємодія цифрових ідентичностей із традиційними соціальними ролями є багатограним процесом, який одночасно сприяє створенню нових можливостей для соціальної адаптації та генерує нові виклики. Цей аспект потребує подальшого аналізу для забезпечення гармонійної інтеграції соціальних норм у швидко змінюваних умовах цифрового суспільства.

Висновки. Дослідження ролі соціально-ментальних чинників у формуванні національної ментальної свідомості дозволяє краще зрозуміти, як культура, традиції та сучасні цифрові впливи формують і впливають на національну ідентичність. Соціально-ментальні фактори, до яких належать етичні норми, спільні цінності, історичні уявлення та взаємодія з цифровими технологіями, є ключовими елементами у процесі формування національної ментальної свідомості, визначаючи її розвиток у глобалізованому світі.

Аналіз ролі соціально-ментальних чинників свідчить, що культура та традиції залишаються основою національної ідентичності. Проте цифровізація суспільства створює як нові можливості, так і виклики для збереження та розвитку національної свідомості. Швидкі зміни у цифрових середовищах, зокрема вплив соціальних мереж, віртуального спілкування та цифрових ідентичностей, потребують системного аналізу та адаптації. Це підкреслює необхідність дослідження взаємодії між традиційними та інноваційними формами самореалізації, а також збереження національної єдності в умовах глобалізації.

Актуальні тенденції та виклики цифрового суспільства у контексті збереження національної свідомості засвідчують важливість інтеграції цифрових технологій у соціальні структури.

Цифрове середовище формує нові умови для взаємодії, які часто виходять за межі традиційних культурних і соціальних рамок. У цьому контексті важливо розробляти підходи, спрямовані на гармонізацію цифрових впливів із традиційними цінностями. Такий підхід сприятиме підтриманню національної ідентичності у швидкоплинному світі.

Подальші дослідження у сфері національної ментальної свідомості в умовах цифрового середовища мають бути спрямовані на вивчення впливу цифрових платформ на соціальні процеси. Особливу увагу слід приділити аналізу змін у соціально-ментальних моделях під впливом інновацій, а також розробці стратегій для інтеграції цифрових технологій із традиційними соціальними ролями. Такі дослідження сприятимуть глибшому розумінню адаптації національної ментальної свідомості до сучасних викликів і формуванню нових підходів до збереження національної єдності та ідентичності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Іванов М. С. Ментальні чинники процесу становлення та розвитку системи місцевого самоврядування в Україні: регіональний аспект. *Наукові праці. Політологія*. 2018. Вип. 302. Т. 314. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/678663.pdf>.
2. Çöteli S. The impact of new media on the forms of culture: digital identity and digital culture. *Online journal of communication and media technologies*. 2019. Vol. 9, no. 2. URL: <https://doi.org/10.29333/ojcm/5765> (date of access: 12.12.2024).
3. Ayobi A., et al. Digital mental health and social connectedness. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*. 2022. Vol. 6, CSCW2. P. 1–27. URL: <https://doi.org/10.1145/3555620>.
4. Kashchey N. Personal and collective identity: transformations in the digital age. *International scientific and practical conference «MAN. SOCIETY. COMMUNICATION»*. 2021. URL: <https://doi.org/10.15405/epsbs.2021.05.02.86> (date of access: 12.12.2024).
5. Social Media and Mental Health: Benefits, Risks, and Opportunities for Research and Practice / J. A. Naslund et al. *Journal of Technology in Behavioral Science*. 2020. Vol. 5, no. 3. P. 245–257. URL: <https://doi.org/10.1007/s41347-020-00134-x> (date of access: 15.12.2024).
6. Social Media Use and Mental Health and Well-Being Among Adolescents – A Scoping Review / V. Schønning et al. *Frontiers in Psychology*. 2020. Vol. 11. URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01949> (date of access: 15.12.2024).
7. Yasinska T. Development of human capital as a basis for socio-economic recovery of Ukraine. *Educational analytics of Ukraine*. 2022. No. 2. P. 88–98. URL: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-2-88-98>.